

॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ उपस्पृष्टं स्नातं भवेत् ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ उद्धवावा संकृत्वा ॥ ३५ ॥ ऋतून्सर्वान्प्रामोतिसंवत्सरात्मकप्रजापतिसायुज्यं प्रा
मोतीत्यर्थः ऋतुर्भूत्वासंवत्सरमप्येतिसंवत्सरः प्रजापतिः प्रजापतिर्वावैष इति श्रुतेः ऋतूनित्यपि पाठः ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ अत्र पुष्करस्तुतिप्रस्तावे विषमश्लोकव्याख्यायां त्रीणि शृंगाणि शुभ्राणि त्रीणि प्रस्रवणा
नि च पुष्कराण्यादिसिद्धानि न विद्यस्तत्र कारणमिति श्लोकः पठितो व्याख्यातश्च इदानीं मंदबुद्धिभिर्दुर्व्याख्येयतया परित्यक्त इति न पुस्तकांतरेषु दृश्यते अत्र प्राचां व्याख्या श्रयतेः शृणाते वा शृंगाणि मुमुक्षु
भिराश्रयणीयानि पापहिंसकानि वा शुभ्राणि भ्राजिष्णुनि त्रीणि पुष्कराणि तेषां मध्ये सरस्वती प्रस्रवती तितान्येव त्रीणि प्रस्रवणानि आदिसिद्धानि तीर्थान्तरवदुत्पत्तिरहितानि अतएव तत्र तीर्थत्वापादकं

यत्र देवास्तपस्तप्त्वा दैत्या ब्रह्मर्षयस्तथा ॥ दिव्ययोगामहाराजपुण्येन महतान्विताः ॥ २३ ॥ मनसाप्यभिकामस्य पुष्कराणि मनस्विनः ॥ पूयंते सर्वपापानि ना
कपृष्ठे च पूज्यते ॥ २४ ॥ तस्मिंस्तीर्थे महाराजनित्यमेव पितामहः ॥ उवासपरमप्रीतो भगवान्कमलासनः ॥ २५ ॥ पुष्करेषु महाभाग देवाः सर्षिगणाः पुरा ॥ सि
द्धिसमभिसंप्राप्ताः पुण्येन महतान्विताः ॥ २६ ॥ तत्राभिषेकं यः कुर्यात्पितृदेवार्चने रतः ॥ अश्वमेधादशगुणं फलं प्राहुर्मनीषिणः ॥ २७ ॥ अप्येकं भोजयेद्विप्रं
पुष्करारण्यमाश्रितः ॥ तेनासौ कर्मणा भीष्मप्रेत्य चेह च मोदते ॥ २८ ॥ शाकैर्मूलैः फलैर्वापियेन वर्तयते स्वयं ॥ तद्देद्याद्वा ब्रह्मणाय श्रद्धावाननसूयकः ॥ २९ ॥ तेनै
व प्राप्नुयात्प्राज्ञो हयमेधफलं नरः ॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्रा वाराजसत्तम ॥ ३० ॥ न वै योनौ प्रजायंते स्नाता स्तीर्थे महात्मनः ॥ कार्त्तिकी तु विशेषेण यो भिग
च्छति पुष्करं ॥ ३१ ॥ प्राप्नुयात्सनरो लोकान् ब्रह्मणः सदनेऽक्षयान् ॥ सायं प्रातः स्मरेद्यस्तु पुष्कराणि कृतांजलिः ॥ ३२ ॥ उपस्पृष्टं भवेत्तेन सर्वतीर्थेषु भारत ॥ ज
न्मप्रभृतियत्पापं स्त्रिया वा पुरुषेण वा ॥ ३३ ॥ पुष्करे स्नातमात्रस्य सर्वमेव प्रणश्यति ॥ यथा सुराणां सर्वेषां मादिस्तु मधुसूदनः ॥ ३४ ॥ तथैव पुष्करं राजंस्तीर्थानां
मादिरुच्यते ॥ उद्धवाद्वादशवर्षाणि पुष्करे नियतः शुचिः ॥ ३५ ॥ ऋतून्सर्वान्प्रामोति ब्रह्मलोकं स गच्छति ॥ यस्तु वर्षशतं पूर्णमग्निहोत्रमुपासते ॥ ३६ ॥ कार्त्तिकी
वावसेदेकां पुष्करे सममेव तत् ॥ ३७ ॥ त्रीणि शृंगाणि शुभ्राणि त्रीणि प्रस्रवणानि च ॥ पुष्कराण्यादिसिद्धानि न विद्यस्तत्र कारणं ॥ ३८ ॥

कारणं न विद्य इति वस्तुतस्तु वेदारण्यं पंचनदं गौरीमायूरमार्जुनं श्रीवांछं कुंभकोणं च काशीक्षेत्रं समानिषडित्यादिविद्वद्देहाकाशीसाम्येन पुष्करं स्तूयते तथाचायमर्थः पुराणांतरेषु वाराणस्यास्त्रिकोणत्वस्मरणात् त्रयः
कोणा एव त्रीणि शृंगाणि शुभ्राणि रजस्तमो मलहीनत्वेन शुद्धसत्त्वमयानि ज्ञानप्रदत्वात् तथाच श्रुतिरविमुक्तं प्रकृत्याह अत्र हि जंतोः प्राणेषूक्तममाणेषु रुद्रस्तारकं ब्रह्म व्याचष्टे येनासावमृती भूत्वामोक्षी भवतीति त्री
णि प्रस्रवणानि त्रयः प्रवाहाः असीवरणयोर्गंगायाश्च अथवा नेन त्रिवेण्येव यास्या तथा त्रीणि पुष्कराणि एतानि त्रीणि काशीप्रयागपुष्कराणि आदिसिद्धानि त्यादि प्राग्वत् तेन काश्याकाशीप्रयागमाभ्यां वा समानमिदं
पुष्करं त्रित्वसाम्यादिति पुष्करस्तुतिः कृता भवति ॥ ३८ ॥